

Deus Adiuva! XI-XII. yy. Anadolu'sunda Norman Şövalyeleri

Prudnikov V.V. Deus Adiuva! XI-XII. yy. Anadolu'sunda Norman Şövalyeleri. Moskova. Rusya Bilimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsü. 2019. 312 s.

Прудников В. В. Deus Adiuva! Норманнские рыцари в Анатолии XI-XII вв. Институт востоковедения РАН. – М.: ИВ РАН, 2019. – 312 с.

Prudnikov V.V. Deus Adiuva! Normanskiye Rıtsari v Anatolii XI-XII vv. Moskva: İstitut Vostokovedeniya Rossiyskoy Akademii Nauk. 2019. 312 s. ISBN 978-5-89282-913-7

Alfina SİBGATULLİNA*

Bu yazımızda Rusya Bilimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsünde Türk tarihi üzerine yayınlanan yeni kitaplar arasında dikkate şayan bir çalışmayı tanıtmak istiyoruz. Dr. Vitaliy Prudnikov Bizans ve Haçlı seferleri hakkında araştırma yapan deneyimli bir akademisyenimizdir. 2019 yılında basılan bu kitabında V.Prudnikov, XI-XII yy. da Normandiya Dükalığı'ndan gelen şövalyelerin Orta Doğu'da yayılma süreci tarihini anlatmaktadır. Kitabın ana fikirlerinden biri de Normanların sadece Haçlı hareketinin Hıristiyan dünyası sınırları boyunca İspanya, Sicilya ve Bizans'ta yayılmasının öncüsü olmadıkları, aynı zamanda Birinci Haçlı Seferinin örgütlenme ve yürütülmesinde de önemli rol oynamış olmalarıdır. Yazar, asıl

*Prof. Dr., Rusya Bilimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsü, Moskova, alfina2003@yandex.ru

önemli olan hususun Doğu'daki Haçlıların önemli Antakya Prensiğini kurma şerefine de Norman şövalyelerine ait olduğunu vurgulamaktadır.

Çalışmada genel olarak görüşlerinde çeşitli (*Latin, Bizans, Ermeni, Süryani, Arap*) tarihsel gelenekleri yansıtan Ortaçağ yazarlarının Küçük Asya'daki Normanlar hakkında asıl bir imaj yarattıkları incelenmektedir.

Beş ana bölümden ibaret olan eserde, ilk bölüm Normanlar üzerine mevcut olan kaynaklar istoriyografyasını teşkil etmektedir ve genelini Latince metinler oluşturan 147 tane tarihi kaynak ele alınmıştır. İlk bölüm, konu ile ilgili kaynakların ve tarih yazımının başlangıç dönemine genel bir bakış açısı sunmaktadır.

İkinci bölümde yazar Ortaçağlardan gelen kaynak ve araştırmalara dayanarak, XX-XXI yy. istoriyografyasına göre Normanların kimliği hakkında genel belgeleri değerlendirmektedir. 550'den fazla kaynağı kapsayan kullanılan literatür listesinde ise Rus, İngiliz ve Fransız dilli eserler yanında Türkçe kitaplar da mevcuttur. Türkçe kaynaklar arasında İbrahim Kafesoğlu, M.Fuad Köprülü, Erdoğan Merçil gibi tarihçilerin eserleri de yer almıştır. Normanların dış görünüşleri, hayat görüşleri, yamyamlık yapıp yapmadıkları, dil özellikleri ve Türklerle ilişkileri konusundaki ilmi tartışmalar aktarılmaktadır. Ayrıca XII. yy. Latin kroniklerinde '*Malacorna*' adının geçmesi üzerine yazarın düşünceleri verilmektedir. Normanların dış yani fiziksel bedensel görünüşünün incelenmesine özellikle önem verilmiştir. Birinci Haçlı Seferi döneminde oluşmuş yamyamlık olgusunun, düşmanın moralini bozarak, savaşta üstünlük elde edebilmek için Normanların başvurduğu geleneksel yöntemlerle bağlantısı üzerinde durulmuştur.

Üçüncü bölümde, Birinci Haçlı Seferi öncesinde Küçük Asya'da kimlerin Norman diye adlandırıldığı ve Normanların Bizans'la olan yakınlığı, birbirlerini tarihi kaynaklarda algılamaları tetkik edilmiştir. Latin ve Bizans kaynakları yanında Ermeni ve Müslüman kaynaklardan Normanlar ile Selçuklu Türklerinin ilk temasları hakkında bilgi toplanmıştır. Normanlar ve Selçuklu Türklerinin ilk temaslarının Küçük Asya'da gerçekleşmesine değinirken, yazar, Bizans imparatorlarının Normanlar'ın yardımıyla göçebelerin imparatorluğun doğu sınırlarında genişlemesini durdurmak amaçlı uyguladığı politikaların da etkisine de işaret etmektedir.

'*Birinci Haçlı Seferi Sırasında Küçük Asya'daki Normanlar*' adlı dördüncü bölümde, Normanların Birinci Haçlı Seferleri'ne katılması konusu iki taraflı araştırılmaktadır. Konunun Ortaçağ Batı (Latin, Bizans) kronikleri ve Doğulu Hıristiyan ve Müslüman yazarlar tarafından nasıl algılandığı anlatılmaktadır.

'*Ortaçağ Latin Yazarlarına Göre Asya'daki Normanlar ve Selçuklu Türkleri*' adlı beşinci bölümde, XI-XII. yy. Latin tarihi geleneğinde Normanlar ve Selçuklu Türklerinin Truva veya Troya kökenli olabilecekleri fikrini içeren kaynaklar inceleniyor. Yazar, Norman liderlerin Küçük Asya'daki Türklerle ilk temaslarda bulduklarında kendi hedeflerine ulaşmak için Truva efsanesinden faydalanabilmelerini farz etmektedir. Latin geleneğindeki Truva Savaşı efsanesini incelemek, Normanların Küçük Asya halklarının algısını anlamakta bir anahtar niteliği taşımaktadır, diyor yazar. Eserde, bu efsane metninin aslen Bizans karşıtlığını içermekte ise de aynı zamanda Batı Avrupa şövalyeleri arasında Doğu'ya olan

ilgiyi göstermekte olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca Truva efsanesinin halklar arasındaki siyasi ve askeri ilişkiler üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu ileri sürülmektedir.

Bu bölümde Boehmund'un Sivas Emiri Gümüştekin b.Danişmend tarafından esir alınması ve Niksar'da kalması olayı ile yazılmış '*Historia Ierosolimitana, Scriptum Galeranni episcopi de miraculo Boimundi, Boémond et S. Léonard*' gibi Latince kaynaklar inceleniyor.

Norman ve Selçuklu süvarilerini karşılaştırarak, V.Prudnikov, bin yıl öncesinde savaşların hangi taktikle gerçekleştiği, Norman şövalyelerinin ve Selçuklu atlı okçularının silahları üzerinde de geniş bir şekilde durmuş, Selçuklu atlı okçuların Birinci Haçlı Seferi dönemi Latin yazarlarında şok ve hayranlık uyandırdığını belirtmiştir.

Yazarın fikrinde Normanların Birinci Haçlı Seferi'ne katılımı ve Antakya Haçlı Prensligi'nin ortaya çıkışı, Latin ve Bizans yazarları zihninde Norman imajının değişmesine yol açmış, onlar artık hacılar veya paralı askerlerden, Haçlılara, Doğu'da gaspettikleri mal ve mülklerin sahiplerine ve yöneticilere dönüşmüşlerdir. Ele aldığımız '*Deus adiuva! XI-XII yy. Anadolu'sunda Norman Şövalyeleri*' adlı kitap tarihçilerin, özellikle Ortaçağ Türk tarihi alanında çalışanların ilgisini çekecek ve araştırmalarında atıf yapılacak bir niteliktedir.